7/3449

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Koordinasyon ve Mevzuat Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.18.0.APK.0.03-02/090.01- 1444 02/11/2004

KONU :Sayın Emin ŞİRİN'in
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ : TBMM'nin 27/09/2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-6929 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan İstanbul Milletvekili Sayın Emin ŞİRİN'in "Karadeniz'e kıyısı olan il ve ilçelerin il ve ilçelerin evsel ve endüstriyel atıklarının arıtımına ilişkin" 7/3449 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EKLER:
EK-1: Cevabı Yazı (5 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başk.
(Kan. ve Kar. Dai. Başk.)

Bilgi:
Başbakanlık

T. C. Çevre ve Orman Bakanlığı APK Kurulu Başkanlığı Atatürk Bulvarı No: 153 Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 417 77 22 Fax: 417 91 60 e-mail: apkkb-idsb@cevreorman.gov.tr

7/3449

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN EMİN ŞİRİN'İN "KARADENİZ'E KIYISI OLAN İL VE İLÇELERİN EVSEL VE ENDÜSTRİYEL ATIKLARININ ARITIMINA İLİŞKİN" 7/3449 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI

1580 sayılı Belediye Kanunu 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa göre evsel katı atıkların toplanması, taşınması, geri kazanılması ve bertarafından belediyeler sorumludur. Belediye yasalarında konu ile ilgili teknik detaylar bulunmadığından, Mülga Çevre Bakanlığı'nca atıkların kaynakta ayrı toplanması, geri kazanılması, taşınması ve bertarafına ilişkin teknik ve idari kısımlar Çevre Kanununa göre hazırlanan 1991 tarih ve 20814 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Trabzon ve Rize merkez belediyeleri ile Trabzon iline bağlı Alçaabat, Yomra, Arsin, Araklı, Sürmene, Of, Çukurçayır, Akyazı, Yalıncak, Darıca, Kavaklı, Söğütlü, Kıyıcık, Kaşüstü, Yeşilyalı ve Rize iline bağlı Gündoğdu ve İyidere belediyeleri:

Karadeniz Bölgesinin topoğrafik yapısı ve dağınık yerleşimi nedeniyle, bölgede uygun katı atık depolama sahasının bulunmasında büyük zorluklar yaşanmaktadır. Bölgenin çöp bileşeni ve iklim şartları bertaraf yöntemlerinin uygulanmasında sorunlar çıkarmaktadır. Keza, Trabzon ve Rize illerinde belediyeler tarafından toplanan katı atıklar uzun yıllardan beri özellikle deniz kıyılarına ve akarsulara dökülerek bertaraf edilmektedir. Bu uygulamadan meydana gelen çevre kirliliği, insan ve çevre sağlığı ile deniz canlılarının hayatını tehdit eder bir boyuta ulaşmıştır. Bu nedenle, Dünya Bankası ve Bakanlığımız işbirliği ile yürütülmüş olan METAP-Türkiye Katı Atık Yönetimi Projesi kapsamına Trabzon-Rize Katı Atık Yönetimi Fizibilite çalışması da ilave edilmiştir. Fizibilite çalışması, Ekim 1995'te başlamış ve Nisan 1997 tarihinde tamamlanmıştır.

Çalışma kapsamında; çalışma alanındaki katı atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı konusunda mevcut problemler tespit edilmiş ve katı atıkların bertarafının geleceğe yönelik olarak verimli bir şekilde yönetimini sağlamak amacıyla bir katı atık yönetim modeli oluşturulmuştur. En uygun depolama sahası olarak Sürmene-Çamburnu-Kutlular maden sahası belirlenmiştir. Proje için Trabzon ve Rize illeri ile kıyıda yer alan 30 adet ilçe ve belde belediyelerinin yer aldığı Trabzon-Rize illeri Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği (TRAB-Rİ-KAB), Bakanlar Kurulu'nun 27.10.1997 tarih ve 97/10183 sayılı kararı ile kurulmuştur. Belirlenen katı atık depolama sahası kurulan Birliğe devredilmiştir.

Çalışma alanında yer alan belediyeler; Trabzon ve Rize merkez belediyeleri ile Trabzon iline bağlı Akçaabat, Yomra, Arsin, Araklı, Sürmene, Of, Çukurçayır, Akyazı, Yalıncak, Darıca, Kavaklı, Söğütlü, Kıyıcık, Kaşüstü, Yeşilyalı ve Rize ilinin Gündoğdu ve İyidere belediyeleridir.

Projenin Çevresel Etki Değerlendirilmesi süreci 28.05.1998 tarihinde yapılan İl Mahalli Çevre Kurulunda tamamlanmış ve ÇED ÖNEMSİZDİR kararı verilmiştir.

Ancak, projenin gerçekleştirilebilmesinde en önemli sorunu; Çamburnu Belediyesinin başlangıçta (yer seçimi belli olamadan) projeyi desteklemesine karşın, yer

seçimi sonrasında Sürmene, Çamburnu-Kutlular sahasına itiraz etmesi ve bu doğrultuda kamuoyu baskısının artması, oluşturmaktadır. Nitekim, Alman Hükümeti adına resmi kredi kuruluşu olan KfW yetkilileri tarafından, gerekli finansmanın sağlanmasını engelleyen tek sorunun yörede yaşayan halkın itirazı olduğu, belirtilmektedir.

Kasım 2003 tarihinde hukuki süreç tamamlanmış ve olumlu olarak sonuçlanmıştır. Alman KfW Bankası ile 08.08.2003 tarihinde yapılan bir protokol ile Çamburnu-Kutlular'da yapılacak tesis ile ilgili yeni fizibilite ve en uygun teknolojiyi belirleme çalışması için kullanılmak üzere 500.000 EURO hibe kaynak ayrılmış, bu çerçevede fizibiliteyi yapacak müşavir firma belirlenerek 26 Ocak 2004 tarihi itibarıyla 7 ay sürecek fizibilite çalışmasına başlanmıştır. Söz konusu fizibilitenin tamamlanmasının ardından uygulama projesinin yatırımına geçilecektir. Projenin gerçekleştirilmesi amacıyla sorumlu kurumsal yapı olarak kurulan Trabzon ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği (TRAB-Rİ-KAB) tarafından gerekli çalışmalar yürütülmektedir.

Kemalpaşa, Hopa, Arhavi, Fındıklı, Ardeşen, Pazar Belediyeleri;

2001 yılında yerinde teknik inceleme yapılmış olup, mevcut durum hakkında bilgi toplanmıştır. Bu doğrultuda Arhavi ve çevre belediyelerinin ortaklaşa kullanacakları düzenli depolama sahası için hazırlanan proje önerisi çeşitli finans kuruluşlarına ve DPT'nin yatırım projelerinde yer alması amacıyla sunulmuştur.

Sinop, Ayancık, Boyabat, Dikmen, Durağan, Erfelek, Gerze, Türkeli, Güzelkent, Saraydüzü Belediyeleri

2002 yılında teknik inceleme yapılmış olup, mevcut durum hakkında bilgi toplanmıştır. Bu doğrultuda, Sinop ili çevre belediyelerinin ortaklaşa kullanacakları düzenli depolama sahası için hazırlanan proje önerisi çeşitli finans kuruluşlarına ve DPT'nin yatırım projelerinde yer alması amacıyla sunulmuştur.

Düzenli depolama sahaları için yer seçimi yapılması amacıyla Bakanlığımızca 2003/8 sayılı Genelge yayınlanmış olup, yer seçimi çalışmaları buna göre sürdürülmektedir. İllerden gelen sonuçlara göre yer seçiminde yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla çalışılmalar yürütülmektedir. Katı atık düzenli depolama yeri temini konusunda sıkıntı yaşanmakta ve bu sorunu çözmek amacıyla, mer'i mevzuatta değişiklik yapılması dahil Bakanlığımızca, ilgili kurum/kuruluşlarla koordineli olarak çalışmalar yapılmaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 8 inci maddesi ile her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde ilgili yönetmeliklerde belirtilen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi, depolanması ve uzaklaştırılması yasaklanmış olup, kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemek ve kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirleten kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır.

Aynı Kanunun 15 inci maddesinde ise; yasaklara aykırı hareket eden veya kanunla belirtilen yükümlülüklerini yetine getirmeyen kurum, kuruluş ve işletmelere

mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından bu yasaklara aykırı faaliyeti düzeltmek ve kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmek üzere esasları yönetmelikle belirtilen yeteri kadar bir süre verileceği, bu süre sonunda bunları yapmayanların faaliyetlerinin kısmen veya tamamen süreli veya süresiz olarak durdurulacağı hükmü yer almaktadır.

Ülke genelinde bu tür faaliyetlerin çevreye zarar vermemesi için ihtiyaç duyulan hukuki, idari ve teknik esaslar Bakanlığımızca hazırlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve yönetmeliğin uygulanması ile ilgili tebliğlerle düzenlenmiştir. Böylelikle, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda sayılan görevler yerine getirilmiştir. Ülkemizde çok sayıda yerleşim birimlerinden kaynaklanan atıksular arıtılmadan alıcı ortamlara verilmekte ve çevre kirliliğine neden olmaktadır. Çevre Kanunu, 1580 sayılı Belediyeler Kanunu ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu, kanalizasyon atıksularının toplanması ve arıtılması görevini belediyelere vermiştir. Bakanlığımızca ülke genelinde yapılan tespitlerde belediyelerin büyük bir kısmının bu görevi yapmadığı tespit edildiğinden, 10.09.1997 tarihinde 1997/15 sayılı Genelge yayımlanarak gereğinin yapılması istenmiştir.

Bakanlığımız ülkemiz su kaynaklarının korunması, kirlenmenin önlenmesi ve kontrolü ile ilgili olarak bugüne kadar ülke genelinde çeşitli çalışmalar yapmış, özellikle su kaynaklarına arıtılmadan atık su deşarjlarının önlenebilmesi için sanayi tesislerine arıtma tesisleri kurdurulması yönünde büyük gayret sarf edilmiştir. Değişik zamanlarda genelge, talimat ve tamimler yayınlanmış ve denetimlerde bulunulmuştur.

Çevre Kanunu ve Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde arıtma tesisi bulunan işletmelerin sıklıkla denetlenmesi, mevzuata uygun çalıştırılması, arıtması olmayan işletmelerin uyarılarak arıtma tesisi inşaatı ile ilgili noter tastikli iş termin planlarının alınması ve bunların takibi hususundaki 27.09.1994 tarih ve 5516 sayılı Bakanlığımız Genelgesi bütün valiliklere ve büyükşehir belediye başkanlıklarına gönderilmiştir.

Bakanlığımızca yerinde denetimlerle, yazılı talimatlarla ve yayımlanan genelgelerle, belediye başkanlıkları uyarılarak, kanunlarla kendilerine verilen görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeleri istenmektedir.

Ayrıca, 21 Ekim 2004 tarihinde Samsun Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının evsahipliğinde Samsun Büyükşehir Belediyesi Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi temel atma törenini takiben, Karadeniz'e kıyısı olan il belediye başkanları ile başkanlığımda toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda katı atık yönetimi konusundaki sorunlar ile atık su yönetimi ve diğer çevre konularındaki sorunlar ve bunların çözümü amacıyla izlenmesi gereken stratejiler tartışılmış, belediyelerin aralarında kuracakları birlikler yoluyla dış kredi kaynaklarına daha kolay erişebilecekleri ve böylelikle mevcut çevre sorunlarının daha kısa zamanda ve daha ekonomik olarak kalıcı çözüme kavuşturulabileceği konusunda görüş birliği oluşmuştur. Katı atıkların denizlere boşaltılmasına son verilerek iki yıl içinde özellikle katı atık sorunu çözülecek, takip eden yıllarda ise atık sularının doğrudan denize deşarjını önleyici projeler devreye girecektir.

7/3449

Karadeniz'e kıyısı olan il ve ilçelere ait kanalizasyon arıtma tesisleri ve yapılması planlanan çalışmalar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Yerleşim Birimi	Kanalizasyon Durumu	Arıtma Tesisi	Deşarj Durumu	Yapılması Planlanan Çalışmalar
Kemalpaşa	var	yok		
Hopa	var	yok		
Arhavi	var	yok		
Fındıklı	var	yok		
Ardeşen	var	yok		Kanalizasyon sularını arıtmak amacıyla atıksu arıtma tesisi yapma çalışmaları başlamıştır.
Pazar	var	yok		
Çayeli	var	yok	Belediye Deniz Deşarjı-Çayeli Bakır İşletmeleri Derin Deniz deşarjı	
Rize	var	yok	Derin Deniz Deşarj	
Dereağzı	--			
İyidere	--			
Of	Var			Derin deniz deşarj sistemi yatırım programına alınmıştır.
Sürmene				Kanalizasyon sistemi yapımı devam etmektedir.
Araklı	var			Derin deniz deşarj sistemi ihale edilmesi aşamasındadır.
Arsin	var			Derin deniz deşarj sistemi ihale edilme aşamasındadır.
Trabzon	var	Ön Arıtma	Derin Deniz Deşarjı	
Yorma	var		Derin Deniz Deşarjı	
Akçaabat	var		Derin Deniz Deşarjı	
Çarşıbaşı	var			Ön arıtım üniteli derin deniz deşarj ÇED aşamasındadır.
Vakfıkebir	var			Derin deniz deşarj sistemi ihale edilmiştir.
Beşikdüzü	var			Derin deniz deşarj sisteminin projesi ihale edilme aşamasındadır.
Eynesil	--			
Göreli	--			
Tirebolu	--			
Espiye	--			
Kesap	--			
Giresun	var	yok		
Bulanak	--			
Piriaz	--			
Gülyalı	--			
Ordu	var	yok		
Perşembe	--			
Fatsa	--			
Ünye	--			
Terme	--			
Samsun	var	yok		Arıtma tesisi fizibilite çalışmaları tamamlanmış olup, 2008 yılında işletmeye alınması planlanmaktadır.

7/3449

Atakum	--			
Bafra	--			
Alaçam	--			
Yakakent	--			
Gerze	var	yok		
Sinop	var	yok		Kirletici vasfı yüksek sanayi tesisi bulunmamaktadır.
Ayancık	var	yok		
Türkeli	var	yok		
Çatalzeytin	--			
Abana	--			
İnebolu	--			
Doğanyurt	--			
Cide	--			
Kurucaşile	--			
Amasra	--			
Bartın	var	yok		
Zonguldak	var	yok		Atıksu kollektörü ve arıtma tesisi uygulama projeleri bitmiş DPT tarafından 2004 yılı yatırım programına alınmış halen Hazine Müsteşarlığı'ndan dış kredili ihale izin onayı beklenmektedir.
Ereğli	var		Derin Deniz Deşarjı	
Alaplı	yok	yok	Dere ve Deniz Deşarjı	Kanalizasyon ile ilgili uygulama projesi İller Bankası aracılığı ile yaptırılmış olup, yapımı için 2005 yılı yatırım programına alınmıştır.
Akçakoca	var	var		